

Statsbidrag till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer

Slutrapport | 2023

mucf
Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
Förord	2
Sammanfattning	3
1. Inledning	4
1.1 Uppdraget	4
1.2 Förutsättningar för statsbidraget	4
1.3 Socialt särskilt utsatta	5
1.4 Underlag till rapporten	5
2. Organisationerna som beviljades bidrag	6
2.1 Geografisk spridning	7
3. Bidragets användning	9
3.1 Målgrupper	9
3.2 Ekonomisk redovisning	10
3.3 Användning och betydelse i förhållande till bidragets syfte	10
Stor ökning av socialt särskilt utsatta som fått hjälp	10
Mat, kläder och hygien	11
Boende	11
Socialt stöd och en trygg plats	12
Rådgivning och myndighetskontakt	12
Organisationerna har behövt utöka sin verksamhet i en svår ekonomisk tid	12
4. Referenser	14

Förord

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, har på uppdrag av regeringen delat ut bidrag till organisationer som bedriver verksamheter för socialt särskilt utsatta. Bidraget delades ut med anledning av den ökade ekonomiska utsattheten för hushåll i Sverige

Den här slutrapporten ger en bild av användningen av bidraget. Totalt fördelades 48,5 miljoner kronor till 17 ideella föreningar och trossamfund.

Organisationerna har använt bidraget till att bidra med de allra mest grundläggande förnödenheterna liksom med socialt stöd till en växande grupp av socialt särskilt utsatta vars behov ökade under 2023.

Slutrapporten har tagits fram av Jenny Eriksson på avdelningen för statsbidrag.

Lena Nyberg,

Generaldirektör

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Sammanfattning

Rapporten beskriver hur statsbidraget till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer (SFS 2023:434) användes 2023.

Den 22 juni 2023 beslutade regeringen att MUCF skulle fördela 48,5 miljoner kronor för att förstärka verksamheter som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer till följd av den ekonomiska situationen i Sverige. Förordningen trädde i kraft den 1 juli 2023.

MUCF fick 59 ansökningar och organisationerna sökte drygt 120 miljoner kronor sammanlagt. Bidraget fördelades till 17 ideella föreningar och trossamfund.

Uppgifterna är hämtade från MUCF:s e-tjänst som används för ansökning och rapportering.

Av slutredovisningarna framgår att bidraget använts till mat, kläder, hygienartiklar och hjälp med boende och vårdkontakter. Organisationerna har också tillhandahållit socialt stöd, ekonomisk rådgivning, trygga mötesplatser och gemenskapsaktiviteter. Bidraget har gjort stor nytta i en tid då antalet socialt särskilt utsatta som sökt sig till verksamheterna ökat markant samtidigt som driftkostnader för organisationerna stigit.

1. Inledning

1.1 Uppdraget

Den 22 juni 2023 beslutade regeringen om en ny förordning om statsbidrag till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer. Bidraget uppgick till 50 miljoner kronor där 48,5 miljoner skulle fördelas som bidrag och 1,5 miljoner skulle täcka MUCF:s administrativa kostnader för att fördela bidraget. Förordningen trädde i kraft den 1 juli 2023.

Syftet med bidraget var att stödja vissa organisationer som med anledning av den ekonomiska situationen i Sverige behövde förstärka den verksamhet som riktar sig till människor som befinner sig i socialt särskilt utsatta situationer.

Myndigheten redovisar bidragets betydelse och användning i den här slutrapporten till regeringen senast den 31 oktober 2024.

1.2 Förutsättningar för statsbidraget

En förutsättning för att kunna beviljas bidraget var att organisationen hade bedrivit en verksamhet som riktade sig till människor som befann sig i socialt särskilt utsatta situationer under minst två år.

En annan förutsättning var att organisationen var en riksorganisation eller bedrev verksamhet av riksintresse. MUCF:s definition av riksintresse är att organisationen bedriver en verksamhet som är av ett nationellt intresse. Det kan till exempel handla om en verksamhet som är riktad till en särskild prioriterad målgrupp eller att det är en unik verksamhet som är av betydelse för samhället i stort.

Även organisationer som inte uppfyllde villkoren om att vara en riksorganisation eller bedrev en verksamhet av riksintresse kunde beviljas bidrag om det fanns särskilda skäl. Vid en sådan prövning skulle myndigheten ta särskild hänsyn till det geografiska område där organisationen var verksam. MUCF tolkade det som att särskilda skäl kunde tillämpas om det fanns en särskild utsatthet regionalt eller lokalt där organisationen var verksam.

Följande organisationsformer var behöriga att söka bidraget:

- Ideella föreningar som är demokratiskt uppbyggda och som respekterar demokratis idéer.
- Trossamfund, samverkansorgan och församlingar som framgår av 3 § förordning (SFS 1999:974) om statsbidrag till trossamfund samt i 16 § lagen (SFS 1998:1593) om trossamfund.

1.3 Socialt särskilt utsatta

Ordet **särskilt** var centralt för myndighetens bedömning och innebar att organisationernas verksamhet skulle rikta sig till samhällets allra mest utsatta.

MUCF utgick från den tolkning av begreppet socialt särskilt utsatta som myndigheten gjorde vid fördelningen av bidrag med anledning av covid-19. Det vill säga att det syftar på personer som riskerar att falla igenom samhällets skyddsnät och som är svåra att nå för andra aktörer än civilsamhällets organisationer. För att inte exkludera relevanta målgrupper har de sökande organisationernas egna beskrivningar av sin målgrupp och hur den påverkats varit central vid handläggningen.

1.4 Underlag till rapporten

Uppgifterna är hämtade från organisationernas återrapporteringar i MUCF:s e-tjänst.

2. Organisationerna som beviljades bidrag

MUCF fattade samtliga 59 beslut den 11 september 2024. Det blev 17 bifall, 41 avslag och en avvisning. Det totala beloppet organisationerna ansökte om var drygt 120 miljoner kronor. Den beviljade summan 48,5 miljoner kronor var drygt 40 procent av det sökta beloppet.

Av de 17 organisationer som fick bifall var fyra trossamfund och resterande 13 ideella organisationer.

I tabell 2.1 nedan presenteras organisationerna och beviljat belopp.

Organisation	Beviljat belopp
Sveriges Stadsmissioner	10 000 000
Svenska Röda Korset	9 000 000
Trossamfundet Svenska kyrkan*	6 000 000
Hela Människan	4 500 000
Rädda Barnen	3 500 000
Frälsningsarmén*	3 000 000
Equmeniakyrkan nationella enheten*	2 500 000
Islamiska Shiasamfunden i Sverige*	2 500 000
Ny Gemenskap	1 500 000
Convictus	1 200 000
Frivilligorganisationen Agape	1 000 000
Läkare i Världen	1 000 000
Stöttepelaren	995 896
Malmö Kvinnojour	712 352
Ensamkommandes förbund	691 752
Talita	200 000
Räddningsmissionen	200 000
Summa	48 500 000

Tabell 2.1 Organisationer som fick bifall samt hur mycket de beviljades.

Källa: MUCF:s e-tjänst.

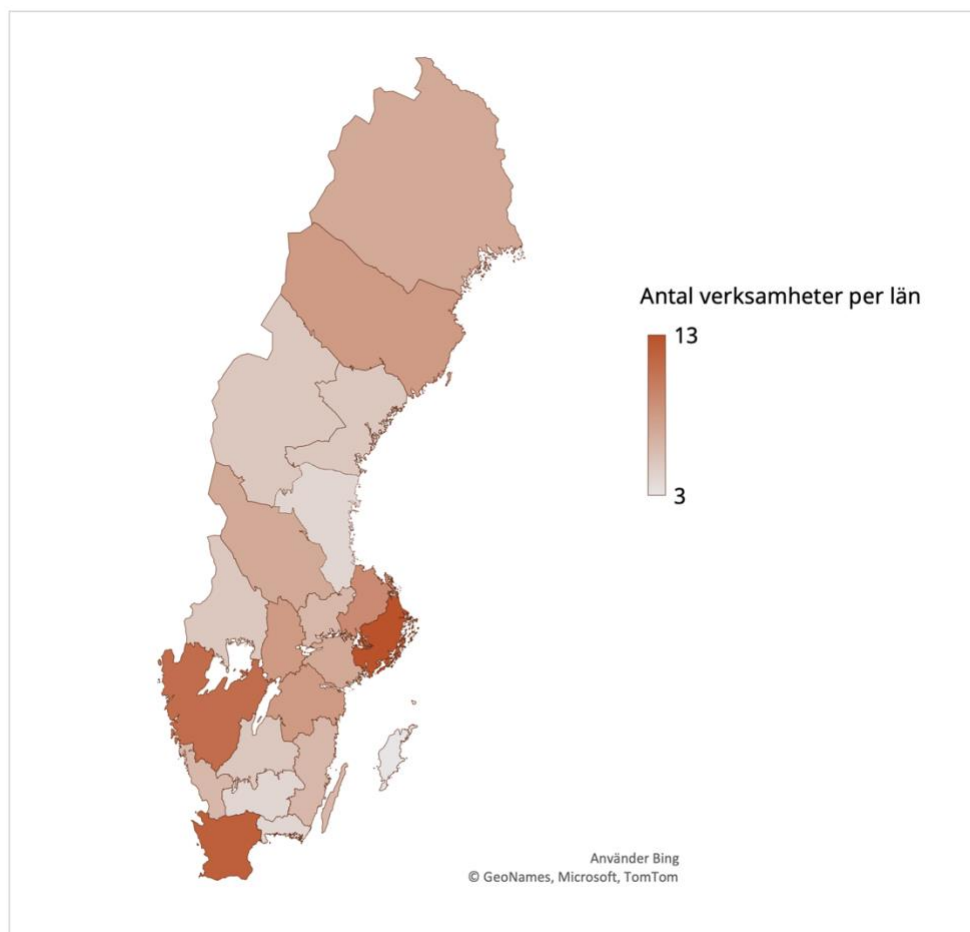
*Trossamfund.

2.1 Geografisk spridning

Organisationerna har tillsammans verksamhet i samtliga län. Från tre på Gotland till tretton i Stockholm. Mest verksamhet bedrivs i de tre storstadsregionerna. Flera organisationer är riksorganisationer med verksamhet i hela landet, medan andra har sin verksamhet i ett eller flera län.

Figur 2.1 ger en överskådlig bild av spridningen över landet. Tabell 2.2 visar antal verksamheter som bedrivs i respektive län.

Figur 2.1 Geografisk spridning av bidraget.

Kommentar: Observera att färgskalan startar på tre och går upp till tretton verksamheter.

Källa: MUCF:s e-tjänst.

Län	Antal verksamheter per län
Stockholm	13
Skåne	12
Västra Götaland	11
Uppsala	9
Östergötland	8
Örebro	8
Västerbotten	8
Södermanland	7
Dalarna	7
Norrbottn	7
Kalmar	6
Halland	6
Västmanland	6
Jönköping	5
Värmland	5
Västernorrland	5
Jämtland	5
Kronoberg	4
Blekinge	4
Gävleborg	4
Gotland	3

Tabell 2.2 Antal verksamheter per län för beviljade ansökningar.

Källa: MUCF:s e-tjänst.

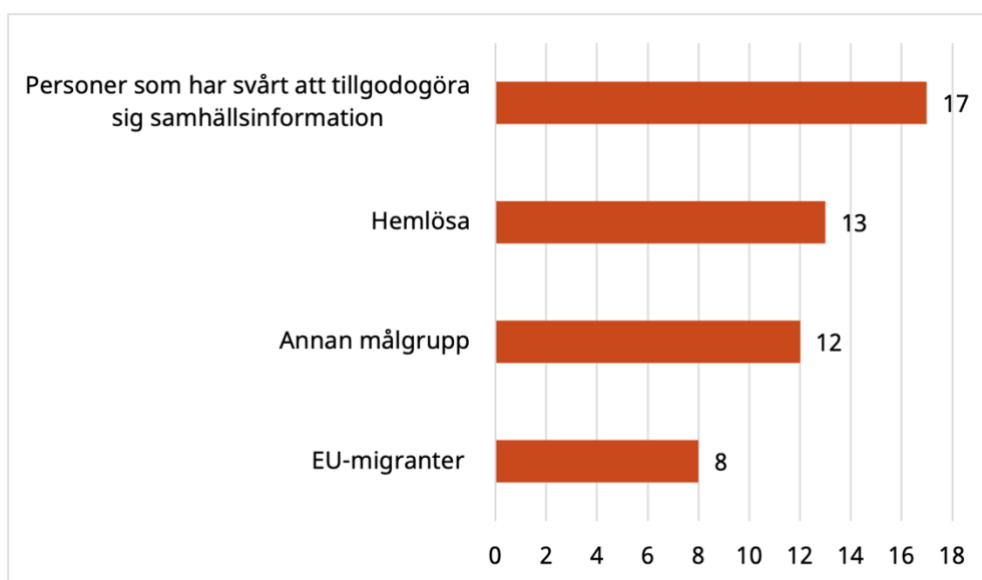
3. Bidragets användning

Organisationerna som beviljades bidrag skulle redogöra för MUCF hur de använt medlen senast den 31 mars 2024. Då skulle de bland annat redogöra för hur de använt bidraget, vilken betydelse bidraget haft och svara på frågor om vilken typ av kostnader som bidraget använts till.

3.1 Målgrupper

Vid redovisningen fick de välja vilka underkategorier till målgruppen socialt särskilt utsatta som de vände sig till. Nästan alla vände sig till flera olika och sex organisationer vände sig till samtliga kategorier.

Flest organisationer riktade sig till personer som har svårt att tillgodogöra sig samhällsinformation och hemlösa. Tolv riktade sig till andra kategorier som psykiskt sjuka, flyktingar, papperslösa och asylsökande, ensamkommande, våldsutsatta kvinnor och barn, barn och unga i socioekonomisk utsatthet, kvinnor i utsatta livssituationer, kvinnor utnyttjade i sexhandeln samt ekonomiskt utsatta på grund av arbetslöshet, beroende av försörjningsstöd, låg pension eller på grund av långtidssjukskrivning. Åtta organisationer vände sig till EU-migranter.

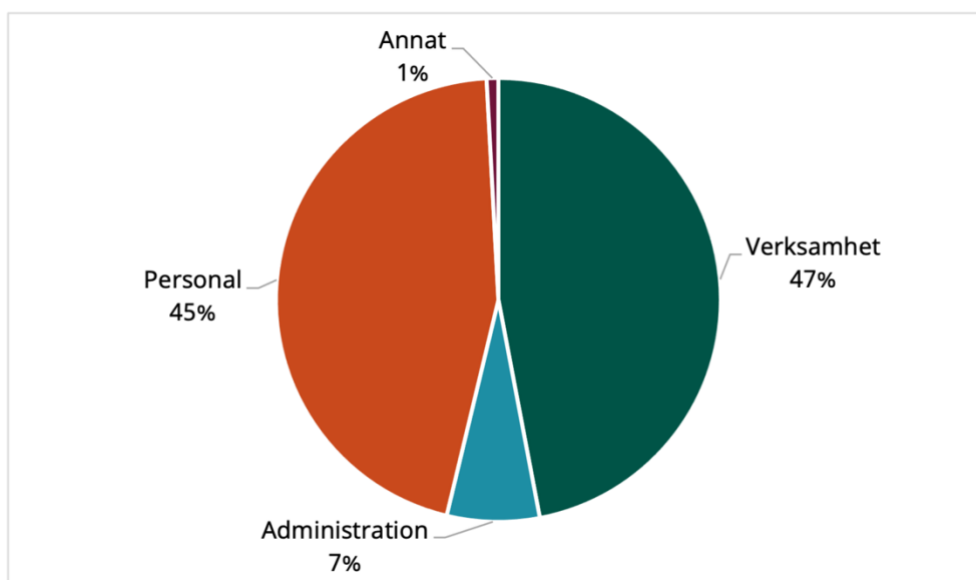
Tabell 3.1 Huvudsaklig målgrupp för verksamheter för socialt särskilt utsatta. Antal organisationer per målgrupp.

Källa: MUCF:s e-tjänst.

3.2 Ekonomisk redovisning

Det här är ett organisationsbidrag, men till skillnad från andra organisationsbidrag som MUCF fördelar skulle organisationerna ansöka om ett fast belopp här.

Bidraget kunde täcka kostnader för hela 2023. Organisationerna kunde därför inkludera utgifter som uppstått redan innan ansökan om de hade förstärkt den delen av sin verksamhet som riktade sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer med anledning av den ekonomiska situationen i Sverige.

Figur 3.1 Bidragets fördelning mellan olika budgetposter 2023, andel i procent.

Källa: MUCF:s e-tjänst.

3.3 Användning och betydelse i förhållande till bidragets syfte

Stor ökning av socialt särskilt utsatta som fått hjälp

Den ekonomiska situationen 2023 med höga priser gjorde att personer i utsatthet blev ännu mer utsatta. Bidraget har haft stor betydelse eftersom organisationerna nu kunnat stötta det ökande antal personer som behövt alltmer hjälp för att klara sig.

Stadsmissionen uppgav i sin slutredovisning att de dubblade sina deltagare under 2023, liksom att de mötte helt nya målgrupper. Tack vare bidraget från MUCF har de kunnat ta emot fler besökare och hjälpa fler hushåll varje vecka. De har även kunnat skala upp vissa verksamheter där behoven ökat extra mycket.

Den ideella organisationen Ny Gemenskap som stöttar hemlösa, utsatta och ensamma tog emot 129 566 personer i sina verksamheter 2023, vilket var en ökning med 39 procent jämfört med 2022.

Organisationen beskriver bland annat att deras mötesplats för flyktingar från krigets Ukraina uppskattats mycket. En trygg mötesplats där mat och kläder delas ut täcker upp när bidraget inte räcker till.

Läkare i Världen tog emot 2 500 besökare, vilket var en ökning med 30 procent från 2022. Med hjälp av bidraget kunde de behålla tre anställda som annars hade behövt sägas upp.

Räddningsmissionen kunde hjälpa mellan 25 och 125 fler personer per månad jämfört med 2022 vid sina frukostkaféer där man både serverar mat och delar ut kläder. De serverade nästan 1 500 fler frukostar under året. De uppgav också att antalet gästnätter per månad på ett av deras akutboenden ökade från 1 353 till 1 458.

Mat, kläder och hygien

Stigande matpriser och ökande levnadskostnader som höjda hyror och elpriser försvårade för människor i ekonomisk utsatthet under 2023. Organisationerna som beviljades statsbidrag har därför tillhandahållit mat, kläder, skor och hygienartiklar i stor omfattning. Målgrupperna har till exempel fått bidrag för att köpa baskläder, busskort, klippa håret och glasögon. Organisationerna har också kunnat bidra till mediciner och tandvård.

Ensamkommandes förbund beskrev hur viktigt det var att få basbehov som mat, boende samt att kunna ta sig till skola och vård tillgodosedda, för att orka kämpa med andra utmaningar. Det kunde exempelvis handla om att hitta en sysselsättning, gå igenom en asyprocess, lösa sitt beroende eller klara skolan.

Organisationerna stillar hunger

Röda Korsets har erbjudit frukostklubbar för barn och unga där besökare uttrycker stor tacksamhet för maten de får:

Vi kommer för att man kan äta, jag äter två mackor, ibland fler om jag är jättehungrig.
Det är bra för då behöver inte mamma och pappa slösa pengar på oss.

Ett annat exempel kommer från Räddningsmissionen där en av besökarna uppgav att organisationen tillhandahållit det enda lagade målet mat som personen ätit på hela veckan.

Rädda Barnen uppgav att målgruppernas behov av mat och förnödenheter har ökat under året, vilket märkts på att fler och fler barn kommit till verksamheterna och varit hungriga redan på morgonen. De startade därför en frukostklubb där det serverades en enkel frukost som gjorde att ungdomarna kände sig piggare på lektionerna i skolan. Lärarna beskrev att barnen som åt frukost både blev piggare och hade lättare att koncentrera sig i skolan. De elever som deltagit på frukostklubben kom även i tid till skolan och fick på så sätt en bättre start på dagen.

Boende

Organisationerna har erbjudit värme och vila över natten, duschmöjligheter, enkla boendelösningar för dem som befinner sig i akut hemlöshet och hjälp att hitta boendelösningar för unga som inte får boende via socialtjänsten.

Frälsningsarmén uppgav att de tack vare bidraget har kunnat hjälpa utsatta hushåll att slippa bli vräkta från sina bostäder.

Socialt stöd och en trygg plats

Flera organisationer vittnar om vikten av ett tryggt och respektfullt socialt sammanhang. Organisationerna har därför tillhandahållit sociala mötesplatser i form av exempelvis frukostklubbar, språkkaféer, julfester, utflykter och andra gemenskapsaktiviteter. För barn och unga i utsatthet har bidraget också använts till att betala deltagaravgifter för exempelvis läger i syfte att minska känslan av utanförskap och uteslutning.

Räddningsmissionen gjorde en enkätundersökning för att lära känna sina gäster bättre och kunde sedan utveckla verksamheten efter deltagarnas önskemål. I enkäten uppgav 65 procent av besökarna att gemenskapen var den främsta anledning till att de besökte frukost kaféet. En av deltagarna upplevde att kaféet var den enda platsen där hen kände sig respekterad på. En annan deltagare beskrev sin upplevelse så här:

– I min krets är det mycket missbrukare och folk som inte mår så bra. Jag tycker det är jätteskönt att kunna uppleva någon form av gemenskap utan alkohol och droger. Och käka frukost och få hjälp med kläder.

Hela Människan uppgav att en sådan enkel sak som att ha någonstans att ta vägen för en stunds gemenskap och samvaro ibland är direkt avgörande för människors överlevnad. Två av besökarna bekräftar påståendet:

– Det är bra att det finns en anledning att komma upp på morgonen.
– Jag hade inte överlevt det här året utan er.

Rådgivning och myndighetskontakt

Bidraget har även använts till psykologiskt samtalsstöd och ekonomisk rådgivning (om till exempel budget- och skuldfrågor samt vräkningsförebyggande arbete) samt stöd i försörjningsstödsärenden.

Organisationerna har också utgjort länkar mellan målgrupperna och socialtjänst, vård, beroendevård, skola, arbetsförmedling med flera myndigheter och aktörer. Personal har kunnat följa med deltagare till myndigheter och andra aktörer för att stötta dem att få sina rättigheter tillgodosedda, ge dem trygghet och minska känslan av utsatthet och ensamhet.

Räddningsmissionen uppgav att de gjorde cirka 1 170 vidare länknings till bland annat socialtjänst, sjukvård, Skatteverket och till andra insatser som ideella föreningar bedriver under 2023.

Organisationerna har behövt utöka sin verksamhet i en svår ekonomisk tid

De flesta organisationerna vittnade om att antalet besökare ökade vilket skapade behov av utökade öppettider och förstärkt bemanning. Samtidigt drabbades de av ökade driftskostnader för exempelvis el, livsmedel och lokaler. Bidraget från MUCF underlättade och bidrog till organisationernas stabilitet. En av organisationerna uppgav att de tack vare bidraget kunnat behålla personal som de annars skulle behövt säga upp.

Organisationen Agape som jobbar med ensamkommande barn och ungdomar uppgav att bidraget från MUCF var direkt avgörande för att kunna upprätthålla verksamheten under 2023 och möta målgruppens behov. Den ekonomiska situationen har också gjort det svårt att få människor och organisationer att skänka medel till verksamheten. Detta bekräftas av organisationen Talita som hjälper kvinnor ur prostitution, pornografi och människohandel. Organisationen uppger i sin återslagrapportering att många av deras månadsgivare fick sänka det belopp de gav eller helt avsluta sitt givande.

Den allt större utsattheten hos människor i svåra livssituationer som föreningar och frivilliga mötte var påfrestande och därför krävdes även ökade insatser för att stötta internt.

4. Referenser

SFS 2023:434, Förordning om statsbidrag till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2023434-om-statsbidrag-till-vissa_sfs-2023-434/

SFS 1999:974, Förordning (1999:974) om statsbidrag till trossamfund.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-1999974-om-statsbidrag-till_sfs-1999-974/

SFS 1998:1593, Lag (1998:1593) om trossamfund.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-19981593-om-trossamfund_sfs-1998-1593/